

Zdravlje u Bjelovarsko-bilogorskoj županiji

Palijativna skrb kao javnozdravstveni prioritet Bjelovarsko-bilogorske županije

Ivan Šklebar 1, Duška Šklebar 2

2. OB Bjelovar, Djelatnost za anesteziju i intenzivno liječenje, Ambulanta za bol

3. OB Bjelovar, Djelatnost za neurologiju

Ključne riječi: hospicij, palijativna skrb, županijski zdravstveni prioritet, edukacija zdravstvenih djelatnika, volonteri

Uvod

Među brojnim zdravstvenim prioritetima u Hrvatskoj palijativna skrb, odnosno briga za oboljele u završnom stadiju neizlječive bolesti, relativno je kasno prepoznata te još uvijek nisu uspostavljeni odgovarajući institucionalni oblici takve skrbi unutar sustava javnog zdravstva. Upravo stoga **Županijski tim za zdravlje BBŽ** odlučio je među zdravstvene prioritete županije uvrstiti i prioritet poboljšanja skrbi za one koji boluju od neizlječivih bolesti u svom završnom stadiju. Najčešće se radi o oboljelima od zloćudnih bolesti koje, nažalost, pogađaju sve uzraste pa i djecu, ali isto tako postoje i nemaligne kronične bolesti progresivnog i fatalnog tijeka za koje nema drugih metoda liječenja osim metoda palijativne medicine (npr. amiotrofična lateralna skleroza).

Kontekst

Promjena načina života nestankom velikih obitelji te **starenjem populacije**, ali i promjenama u epidemiologiji bolesti s kontinuiranim **porastom pobola od zloćudnih bolesti** glavni su uzroci pojavi sve većeg broja oboljelih za koje se nema tko brinuti u terminalnom stadiju bolesti. Društvo, međutim, ima obavezu omogućiti im potrebnu zdravstvenu i socijalnu skrb, a time i maksimalno moguću kvalitetu života u posljednjim mjesecima, tjednima i danima.

Kako u Hrvatskoj ne postoje hospiciji, pa ni palijativni odjeli unutar bolnica, bolesnike u terminalnom stadiju bolesti nije opravdano niti primjereno hospitalizirati u okviru odjela za akutne bolesti. Tako ovi bolesnici prvenstveno ostaju na skrbi obitelji, liječniku obiteljske medicine i patронаžnoj službi. Prema podacima o mortalitetu u OB Bjelovar vidljivo je da godišnje od posljedica zloćudnih bolesti umire 80 do 90 bolesnika. Ukupno u Bjelovarsko-bilogorskoj županiji godišnje od malignih bolesti umire između 360 i 400 bolesnika što je u prosjeku jedan umrla dnevno (1). U krugovima zdravstvene struke snažno je prisutna svijest o potrebi za kvalitetno organiziranom palijativnom skrbi tako da već desetak godina u okviru Hrvatskog liječničkog zbora djeluje **Hrvatsko društvo sa hospicij/palijativnu skrb** koje se uporno zalaže za uspostavu organizacijskih oblika palijativne skrbi kakve nalazimo u širem europskom okruženju. Da bi se smanjio pritisak na bolničke odjele, a ipak oboljelima i njihovim obiteljima olakšalo nositi se s bolešću potrebno je iskoristiti postojeće potencijale kroz bolju organizaciju te dodatnu edukaciju zdravstvenih djelatnika na svim razinama, a naročito na primarnoj razini.

U cilju poboljšanja edukacije naših liječnika različitih specijalnosti u pružanju palijativne skrbi i liječenju bola EU je odobrila i financirala **TEMPUS projekt** „Palliative and pain medicine“ pod vodstvom Sveučilišta u Firenci i Lyonu tijekom 2008. i 2009. godine. Iz OB Bjelovar teorijskom dijelu edukacije pristupilo je četvero liječnika. Troje liječnika je nakon položenog ispita nastavilo praktični dio edukacije tijekom četverotjednog studijskog boravka u izabranim zdravstvenim ustanovama u Italiji i Francuskoj u nekoliko manjih skupina od ukupno 13 liječnika iz Hrvatske. Usvojena znanja i praktična iskustva koja se svakodnevno nadopunjavaju kroz 3. fazu projekta – učenja na daljinu putem interneta (e-learning, elektronska edukacija i provjera znanja on-line) daju solidnu kadrovsku osnovu za provođenje projekta poboljšanja skrbi za bolesnike u završnom stadiju neizlječive bolesti na razini naše županije.

Plan aktivnosti na poboljšanju skrbi za bolesnike u završnom stadiju neizlječive bolesti

1. Edukacija liječnika OM iz palijativnog liječenja i liječenja bola kroz poslijediplomski tečaj prve kategorije. Tečaj bi bio bodovan od HLK, a polaznici bi polagali pismeni ispit na temelju predavanja i pisanog priručnika.

2. Edukacija volontera kroz tečaj organiziran u Bjelovaru s predavačima Hrvatske udruge prijatelja hospicija iz Zagreba i to u dvije kategorije:

a) tečaj za nezdravstvene volontere u hospicijskim kućnim posjetama i

b) tečaj za volontere zdravstvene djelatnike s težištem na obuhvatu sestara patронаžne službe.

3. Jačanje uloge Ambulante za bol OB Bjelovar kroz multidisciplinarnost te snažniju ulogu algologa iz ambulante za bol kao konzultanta u liječenju hospitaliziranih pacijenata s malignom bolešću kao i onih koji su na kućnom liječenju.

Nakon provedbe i implementacije sva tri dijela projekta sustav treba održavati i nadograđivati zbog čega bi bilo potrebno osnovati lokalni ogranak Hrvatskog društva za hospicij/palijativnu skrb uz koji bi se okupljali liječnici, medicinske sestre i nezdravstveni volonteri. To bi bilo mjesto za razmjenu iskustava, evaluaciju postignutog, planiranje novih aktivnosti i širenje spoznaja o palijativnoj skrbi u javnosti i stručnim krugovima.

Dugoročno treba stvarati prostorne i kadrovske uvjete za formiranje bolničke jedinice za palijativno liječenje ili hospicija za što su potrebne i odgovarajuće promjene regulative do čega, vjerujemo, neminovno mora doći prije ili kasnije.

Literatura:

1. Hrvatski zavod za javno zdravstvo. Hrvatski zdravstveno-statistički ljetopis za 2008.

Zagreb, 2009.

Kontakt adresa:

Prim. mr. sc. Ivan Šklebar, dr med.

OB Bjelovar, Mihanovićeve 8, 43 000 Bjelovar, Hrvatska

Djelatnost za anesteziju i intenzivno liječenje

Tel: +385-43-279-133;

Fax: +385-43-279-330

e-mail: ivan.sklebar@obbj.hr